

שיל"ת

קונטרס

דפ"י שנו

על סדר הדף היומי

קובץ ביאורים והערות על סדר הדף היומי שנתלכנו
בלימוד בצוותא על ידי

הר"ד זלמן חיים הומינר הי"ו
והבה"ח יוסף יצחק גולדשטיין הי"ו

יוצא לאור ע"י

ארגון שיעורי תורה שע"י קהילת קרעטשניף

גליון קנג שנה ד' פרשת פקודי חודש אדר ב' שנת ה' תשפ"ד

לפ"ג

בבא מציעא מ. - מו:

**קוראים המעוניינים להצטרף לרשימת תפוצה במייל
ניתן לפנות לכתובת המייל
sh0533132203@gmail.com**

להנצחות וכן לכל ענייני הגליון ניתן לפנות
להר"ר זלמן חיים הומינר בפל" 053-3132203

נ.ב. הביאורים וההערות נכתבו תוך כדי לימוד ואפשר ונפלו טעויות
ולכן נבקש מכל מי שיש לו הערות או הארות אם יוכל לשלוח בכתב
לכתובת מייל הנ"ל.

פרנס השבוע

מה בגליון?

• הא דאמרו בגמ' דמה שמקנה צר דעת המגביה חליה גס לשני המחזיק בחליה השני, הני מילי היכא דקא מגביה ליה אדעתא דחזריה האי אדעתא ידיה קא מגביה ליה איהו לא קני לאחריו מקני, היינו דודאי בכהאי גוונא דהגביה חליה השני לדידיה לא יהא קונה בזה לחזריה, וממילא גס על הראשון יקשה אך קנה המוסירה הרי כמי שמונחת על ארעא היא ואיך קנאה, אבל קשה דהרי לזה שמשך המוסירה אין לו אורך כלל בהגבהת חזירו את המוסירה, דהרי אם היא נחשבת עכשיו כמונחת על ארעא לא הפסיד בזה הראשון כלום, שהרי הוא אינו קונה אותה בהגבהה אלא בקנין משיכה, ואם היתה מונחת ולא היה מגביהה השני הרי היה יכול הראשון למושקה כולה ולקנותה לגמרי, ולכך די לך לומר דהגבהת השני הגבהה הוא ולכך יקנה הראשון רק חליה, ולא לומר דאינה הגבהה ובכך יקנה הראשון כולה? (הערה כ"ה)

• מה דהביאו ראייה מדאמר רבן גמליאל עישור שאני עתיד למוד נתון ליהושע ומקומו מושכר לו וכו' והראיה הוא מדר' יהושע ור' עקיבא הרי לא היו עומדין בצד שדהו של ר"ג, והיינו דרצו להביא ראיה משם דגם בלא שיעמוד בצד שדהו קונה השדה לצעליו, דהרי איירי שהקנה להם רבן גמליאל לר' יהושע ור' עקיבא חלק משדהו, ומ"מ קנו בלא שעמדו שם דהרי עמו

בספינה היו, וא"כ למה אמרו כאן דווקא בעומד כלל שדהו קנה, אבל קשה דמניין לנו כלל דאיירי שם בשדה שאינה משתמרת, הרי דווקא בשדה שאינה משתמרת בעינן לעמוד לכל השדה וכדי לשמור על החפץ ובכך לקנותו? (הערה ל')

• מה דזכרו בגמ' היכי דמי איולימא כדקתני גזלן ממאן גבי אלא לאו כגון שגזל שדה מחבירו ומכרה לאחר והשביחה, ולכך א"ל לאו תרואי קא מתרלת תריץ נמי בצעל חוב, והיינו דאם ממילא יש לך להגיה הצרייתא ולאוקים במכרה לאחר, תגיה גם שלא איירי בגזלן אלא בלוח שטרף בעל חובו את השדה, וממילא יהא ניחא לרב נחמן אמר שמואל האיך גובין השבח, אבל קשה דגבי מה שמכרה לאחר אין כלל הגהה בצרייתא, דצרייתא עכמה משמע כן להדיא, דכתיב גובין קרן ממשעבדי ושבח מבני חרי, דהרי אם לא איירי שמכרה לאחר יכול הנגזל להכנס לשדהו כמות שהיא ולגבות בכך כל השדה כולה, וממילא אין כאן שום הגהה אלא מדברי הצרייתא מוכח כן, וא"כ גבי בעל חוב למה יהא הו"א להגיה ולתרץ כן? (הערה מ')

• הא דעבדו בגמ' לריכותא דאי איתמר מחלוקתם של רב ושמואל רק גבי מקדש אחותו הו"א בהך קאמר שמואל אבל בזה דקרקע גזולה מודה ליה לרב, נראה עוד לבאר לריכותא נוסף אי איתמר בהך, דבהא יש לומר דכיון דאיירי בקרקע שקנה, שם נאמר דקנה הקרקע בכדי, וכפי שאמרו לעיל דעביד אינש דזבין ארעא ליומיה, וממילא הגם שידע שאינה של הגזלן קנאה כדי שיהא לו השבח של יומיה, וזה קמ"ל שמואל דלשום פיקדון נתן המעות ולא זבין ארעא ליומיה? (הערה מ"ד)

דף ט ע"א

איהו לא קני לאחרני מקני.

היינו דודאי בכהאי גוונא דהגביה חציה השני לדידיה לא יהא קונה בזה לחבריה, וממילא גם על הראשון יקשה אך קנה המוסירה הרי כמי שמונחת על ארעא היא ואיך קנאה. אבל באמת צריך ביאור כלל מה הקושיא, הרי לזה שמשך המוסירה אין לו צורך כלל בהגבהת חברו את המוסירה, דהרי אם היא נחשבת עכשיו כמונחת על ארעא לא הפסיד בזה הראשון כלום, שהרי הוא אינו קונה אותה בהגבהתה אלא בקנין משיכה, ואם היתה מונחת ולא היה מגביהה השני הרי היה יכול הראשון למושכה כולה ולקנותה לגמרי, ולכך די לך לומר דהגבהת השני הגבהה הוא ולכך יקנה הראשון רק חציה, ולא לומר דאינה הגבהה ובכך יקנה הראשון כולה. ואולי יש לומר דממה נפשך לא קנאה הראשון, דהרי משוך כולה לא היה יכול שהרי החזיק בה השני, וגם הגבהה של השני לאו כלום

כד. בגמ' בשלמא רכוב קני דקמגבה ליה בן דעת אלא תפוס במוסירה במאי קני. היינו דרכוב כיון דהוא אינו קונה בקנין הגבהה אלא במשיכה, דהרי מנהיג ברגליו משיכה הוי, ממילא הוא יכול לקנות חצי מוסירה, והגם דאינו מושך המוסירה כולה, דהרי חציו הגביה השני התפוס במוסירה, מ"מ בזה ניחא דמ"מ יקנה הראשון חלקו, כיון דחלק השני מגבה לה בן דעת, אבל גבי השני מה שקנה חצי מוסירה, איך כלל קנאה, הרי חציו השנמי לא הגביה אותה הרוכב על החמור אלא היא מונחת על גבי החמור, וממילא איך יקנה אותה השני בקנין הגבהה, הרי רק חציה הוגבהה ע"י בן דעת, ואילו חציה על ידי החמור הוא דהוגבהה, וא"א לקנות בהכי.

כה. בגמ' הני מילי היכא דקא מגבה ליה אדעתא דחבריה האי אדעתא דידיה קא מגבה ליה

שהוא רוצה ואינו הולך בדרך בני אדם, ואינו נוהג בצניעות, ולכך רוכב בכל מקום ויכול לקנות בהכי כפי דרכו.

הוא בשביל הראשון, דממילא בכך מונע הוא ממנו לקנות אפי' חציה, אבל צרי עוד עיון בזה.

דף ט ע"ב

דף י ע"א

כז. בגמ' ואי תקוץ רבנן כי לא אמר מאי הוי כיון דנפל גלי דעתיה דבנפילה ניהא ליה דנקני בארבע אמות לא ניהא ליה דנקני. היינו דעל אף דתקו רבנן שבכל ד' מות יהא קונה, מ"מ כאן כיון דנפל עליו גילה דעתו שאינו רוצה לקנות בד' אמות אלא כנפילתו זו, ונפילה זו אינה קונה. אבל קשה דמניין לנו דבכך גילה דעתו דאינו רוצה לקנות בד' אמות, דלמא יודע הוא דבד' אמות קנאו, רק דחושש שיהא עוד אדם בתוך ד' אמות הללו ואולי יקנה הוא הדבר, ולכך נופל עליו שידעו כולם שהוא כבר קנאו, או יש לומר שחושש מאדם שלא ידע ההלכה שקנאו הוא בד' אמות ויבא ויקחנו, וכשם שאי' בנפל עליו בא אחר ולקחו וכ"ש בד'

כז. בגמ' ואי רשות הרבים הוא קני ואי אדם חשוב הוא קני ואי אשה היא קניא ואי איניש זילא הוא קני. היינו דעל אף שאין דרך בני אדם לרכוב בעיר ומשום דדרך השיבות הוא לרכוב בעיר, ובסתם בני אדם אין נהוג לנהוג באופן זה אלא בצניעות, וממילא לכך אין קונין בהכי, מ"מ באלו יש טעם שכן דרכם בזה וכן קונין בכהאי גוונא, דברשות הרבים הדרך לרכוב כיון שאם ינהיגה יפסיקו עוברי דרכים בינו לבין הבהמה, וכן באדם חשוב דרכו לרכוב בכל מקום משום חשיבותו, וכן באשה דרכה לשבת על הבהמה ולא להנהיגה, כיון שאין כוח בידה לאחוז הבהמה שלא תינתק ממנה, ושאיני מכל אלו אדם זילא דעל אף שהוא מזולזל, ודווקא בשביל כך עושה מה

אמות גרידא דיש לחשוש לכך, וממילא לכן הוא נופל עליו כדי שידע אותו אדם שכבר קנאו הוא ולא יקחנו. עוד קשה דלמה באמת לא יקנה בנפילה עצמה על הדבר אותו, הרי מה שד' אמות קונות לו הוא משום דתקינו ליה רבנן דלא אתי לאנצויי, וא"כ כ"ש שיש לתקן כן בנפל על החפץ שיהא קונה הדבר וכדי שלא אתי אנצויי, ולמה רק בד' אמות קונה החפץ, וכאן שגילה שלא בד' אמות הוא קונה לא יהא קנינו קניין, וצ"ע.

דף י ע"ב

כה. בגמ' במאי קמיפלגי מר סבר הצר משום ידה איתרבאי כי היכי דאית לה יד הצר נמי אית לה זמר סבר הצר משום שליחות איתרבאי וכי היכי דשליחות לית לה הצר נמי לית לה. צריך ביאור מה הדמיון של יד ושליחות להצר, ובפשיטות אם נדמה החצר נראה שליד הוא דאיכא לדמותו, דידו ורשותו היינו נהך, וכשם שיכול לקנות כל דבר שמרים או מושך

בידו יוכל לקנות כל דבר הנכנס להצירו, ומשא"כ שליחות אין הוא קונה לו כמה שיבוא ליד שלוחו בסתם, אלא רק באופן שימנה השליח לשלוחו הוא דיקנה לו, ואילו החצר שלו הוא תמיד ולא שייך שיהא צריך למנות הצירו לקנות לו בכל פעם שירצה, דהרי הצירו הוא תמיד ולא שייך למנותו, וממילא קשה על מ"ד חצר משום שליחות איתרבאי. אבל באמת לדינא גם על מ"ד משום ידו איתרבאי קשה, דהרי אם הצירו בידו איך שייך שיקנה לו בלא דעתו, הרי אפי' ידו אינו קונה לו בלא דעתו. אבל יש לתרץ הקושיא, דהרי אם נעייין בזה נראה דברור הוא שאין צריך דעתו, דממילא הוא כבר ברשותו, ואפי' בידו עצמה לא היה צורך בדעתו כדי לקנות בה, רק המציאות הוא שאם קונה בידו יודע הוא מכך, ואדרבא בחצר מוכרח שבלא דעתו יקנהו, דהרי גם בלא למנותו רשותו הוא ודווקא שליח

שאינו שלו תמיד הוא דבעינן
למנותו.

דף י"א ע"א

כט. במשנה ראה אותן רצין אחר
מציאה אחר צבי שבזר אחר
גולות שלא פרחו ואמר זכתה
לי שדי זכתה לו. עיין בתוס'
שכבר הקשה למאי בינן שיאמר
זכתה לי שדי, הרי אפי' בלא
אמר בעינן לומר שזכתה לו,
וכפי שמצינו לעיל דאמרו בגמ'
כל לא אמר מאי הוי. ותירץ שם
דבאמת הוא הדין בלא אמר
שזכתה לו שדהו, ומה דכתיב
דאיירי דאמר הוא משום הסיפא,
דחידוש הוא דאפי' אמר אם לא
איירי בצבי שבזר אלא שלם לא
זכתה לו. אבל קשה דאם באמת
גם בלא אמר זכתה לו שדהו,
א"כ למה איירי במשנה בשהיו
רצין אחרי הצבי ולא איירי אפי'
בתפסוהו בשדהו, ובזה יהא
חידוש גדול יותר, דאפי' שלא
הספיק לומר תזכה לי שדי קודם
שתפסוהו, מ"מ כיון דבשדהו
תפסוהו כבר זכתה לו שדהו,

ומדלא איירי בהכי משמע
דדווקא בעינן שיאמר זכתה לי
ואפי' ברישא, וא"כ הדרא
קושיית התוס' לדוכתא מאי
שנא מהא דלעיל דאמרו בגמ'
כי לא אמר מאי הוי. ואולי יש
לומר דכאן כיון דתירצו בגמ'
דאיירי בשדה שאינה משתמרת,
כמו שבעינן שיהא עומד לצד
שדהו כדי שיהא הוא שומרה,
ממילא גם בעינן שיאמר זכתה
לי, ובלאו הכי מניין לנו שהוא
שומרה וממילא האיך יזכה בה,
אבל א"כ לתוס' דאמר דה"ה
בלא אמר זכתה לו קשה. ואולי
יש לומר דבאמת גם בלא אמר
זכתה לו וכדאמר בתוס', ומה
דהקשינו למה לא איירי
בתפסוהו בשדהו, אולי זהו
משום דהיות ובעינן שיהא הוא
שומרה, ממילא הגם דלא בעינן
שיאמר זכתה לי, מ"מ אם
כשבא כבר ראה שתפסוהו ודאי
לא היה הוא עומד בצד שדהו
לשומרה, וממילא בכהאי גוונא
באמת לא תזכה לו שדהו, ולא
משום שלא אמר אלא משום
שלא עמד בצד שדהו לשומרה.

דף יא ע"ב

ל. **בגמ'** אמר רבן גמליאל עישור שאני עתיד למוד נתון ליהושע ומקומו מושכר לו ועישור אחר וכו' וכי ר' יהושע ור' עקיבא בצד שדהו של ר"ג היו עומדין. היינו דרצו להביא ראיה משם דגם בלא שיעמוד בצד שדהו קונה השדה לבעליו, דהרי איירי שהקנה להם רבן גמליאל לר' יהושע ור' עקיבא חלק משדהו, ומ"מ קנו בלא שעמדו שם דהרי עמו בספינה היו, וא"כ למה אמרו כאן דדווקא בעומד בצד שדהו קנה. אבל קשה דמניין לנו כלל דאיירי שם בשדה שאינה משתמרת, הרי דווקא בשדה שאינה משתמרת אמרו דבעינן לעמוד לצד השדה וכדי לשמור על החפץ ובכך לקנותו. ויש לומר דגם אם היה השדה עצמו משתמר, מ"מ כיון דבין המקום שהשכיר ר"ג לר' יהושע ולר' עקיבא לא היה איזה גדר או משהו שישמר חלקו לעצמו, ממילא ודאי בגדר שדה שאינה משתמרת היא, ולכך קשה למה

שם לא בעינן שיעמדו בצד השדה, ואם שם אין צריך למה כאן כן הוצרכו לכך. **לא.** **בגמ' רב פפא** אמר דעת אחרת מקנה אותן שאני. היינו דהיות וכאן ברבן גמליאל איירי שוא הקנה להם העישור, לכך אשאני התם שאין צריך שיעמדו בצד השדה כדי לקנות, כיון דאיכא דעת מקנה, ורק כאן גבי מציאה דאין שם דעת מקנה לכך לא קנה אלא בעומד בצד שדהו. אבל קשה דאם מה דעומדים בצד שדה הוא משום שהשדה אינה משתמרת, ובעינן כן כדי לשמורה ובלאו הכי לא קנו, למה בדעת אחרת אין צריך שיחא דבר השומרה, הרי גם אם דעת אחרת מקנה, מ"מ הוא אינו שומרה ואיך יקנה. ואולי יש לומר דכאן איירי דחצירו של ר"ג חצר המשתמרת היתה, ולכך הגם דבלאו דעת מקנה היה צורך במשתמרת לחלקם של ר' יהושע ור' עקיבא עצמם, וכפי שכתבנו למעלה דהרי אין גדר בין חלקם לכל שדהו של ר"ג, דלכך הקשו כאן כן, מ"מ

כיון דדעת מקנה משתמרת לו שדהו, ועל ידי זה גם משתמרת חלקם של הקונים בשדה למקנה, דהרי גדרו של המקנה סובב גם חלקם של הקונים, ממילא מועיל בזה להקנותם גם לקונים, על אף דלקונים לבדם אין כאן חצר המשתמרת.

דף יב ע"א

לב. בגמ' בעי רבא זרק ארנקי בפתח זה ויצא בפתח אחר מהו אויר שאין סופו לנוח כמונה דמי או לו. היינו דהיות ולא היה כאן הנחה כלל בשדה לא יהא קונה בזה, או דלמא אויר זה על אף שאין סופו לנוח כמונה דמי ויקנה בקנין חצר. אבל קשה דגם אם ייחשב בזה כמונה דמי מה יועיל הדבר לקנות החפץ בקנין חצר, הרי כדי לקנות בקנין חצר בעינן חצר המשתמרת, ולכך אמרו דבאינה משתמרת בעינן שיעמוד לצד שדהו, ובלאו הכי אינה קונה לו, דבזה שהוא יעמוד תיחב כחצר המשתמרת, וממילא בכהאי

גוונא שרק באויר היה ונכנס בפתח נזה ויצא בפתח אחר האיך יקנה, הרי גם אם בחצר המשתמרת איירי או בעומד בצד שדהו איירי, מ"מ גבי האויר ודאי עדיין ייחשב החצר כאינה משתמרת וממילא לא יוכל לקנות. ואין לומר דאיירי במתנה וכשם שהקילו בה גבי עומד בצד שדהו ולשיהא רץ ומגיע, וממילא לכך הגם שאינה משתמרת יקנה החפץ. דהרי סוף סוף בעינן קנין חצר ואין כאן, ומה ששם הקילו זהו משום דדעת מקנה היה שם ואצלו השדה משתמרת, וכמו שתירצנו למעלה, וכן גבי שיהא רץ ומגיע זהו משום דעת מקנה, אבל גבי קנין חצר עצמה לא מצינו שיהא קנין בשאין השדה בכוחה לשמור החפץ באיזה אופן שהוא, וכמו שהמציאות הוא שיצא מפתח אחר ולא שמרה החצר אצלו, וצ"ע.

לג. בגמ' אבוח עשיר הוא אמאי אשתא ובנו מלקט אחריו. צריך ביאור דבשלמא על בנו ניהא

מה דהקשו כאן למה ילקט אחריו, הרי אם אין לו יד לאביו הוא מלקט ואביו עשיר הוא, ולקט רק לעניים הוא, אבל על אשתו מה קשה כאן כלל, הרי היא ענייה היא ואינה עשירה, וכפי שמצינו שאמרו בגמ' דאם הזיקה אינה משלמת דאין לה ממה לשלם, דהכל של בעלה, וממילא למה לא תלקט אחריו. ואין לומר דהיות והכל של בעלה ממילא גם מה שתלקט היא מזכה מיד לבעלה ולכך אסורה לקט דבעלה עשיר הוא, דהרי גבי מציאה מצאנו כאן דאמרו דמעיקר הדין מציאתה לעצמה, והיינו דיש לה יד לזכות לעצמה, ורק משום איבה היא לבעלה, וממילא גם גבי לקט תזכה לעצמה מן התורה ותזכה אח"כ לבעלה משום איבה, דממילא יכולה ללקט דבתחילה זוכה לעצמה וענייה היא, וצ"ע.

דף יב ע"ב

לד. בגמ' אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן הכא בעבד נוקב מרגליות עסקינן שאין רבו

רוצה לשנותו למלאכה אחרת. היינו דהיות ושכרו רבו רק למלאכת נקיבת מרגליות ולא לשאר הדברים, לכך אם מצא מציאה בזמון ששכרו אין זה לרבו, דלמלאכה זו לא שכרו רבו. אבל קשה דאדרבא אם בסתם עבד ששכרו רבו לכל מלאכות אמרו דמציאתו לרבו, ועל אף דרבו אינו מקפיד על זמנו כ"כ, מ"מ כיון דבזמן ששכרו מצא של רבו הוא, א"כ כ"ש בעבד זה שמקפיד רבו כ"כ על זמנו עד שאינו נותן לו לעשות מלאכות אחרות באותו זמן, כ"ש שכל מה שיעשה בזמן ששכרו לרבו הוא, ועל אף דאין המציאה מן המלאכה שלכך שכרו רבו, צדסוף סוף שכור הוא לרבו באותו זמן, וצ"ע.

לה. בגמ' רב פפא אמר כגון ששכרו רבו ללקט מציאות וחיבי דמי כגון דאקפי אגמא בכוזרי. ביאר רש"י דמה שאמרו בברייתא דמציאתו של הפועל לבעל הבית איירי בששכרו ללקט מציאות, והיינו דהיות דלכך שכרו ודאי של

בעה"ב יהיו, אבל בפתם מציאתו לעצמו וכדתנן במשנתינו. אבל קשה דהרי בברייתא אמרו להדיא דדי בכך שאמר לו עשה עמי מלאכה היום והיינו בלא שביאר מה מלאכתו דיהא מציאתו לבעה"ב, ודוקא בעדור עמי או נכש עמי אירי ששכרו למלאכה מסוימת דווקא, משמע דבאם לא ביאר למה שכרו מציאתו לבעל הבית, ואיך אמר רב פפא דדוקא בששכרו ללקט מציאות אירי, וצ"ע.

נחשוש לכך. ואולי יש לומר דהיות והוינו שנפל השטר, ודאי לא שמרו אותו כראוי, ולכך יש לומר דמה שלא שמרו כראוי זהו משום דידע הוא שאין השטר שטר נכון וכשר, ולכך מזלזל בו ולכך נאבד, דממילא מה שאיתרע השטר אח"כ מוכיח מתוכו דכנראה מתחילה אינו כשר ולא נכתב כשמלוה עמו, ולכך חיישינן לה במתניתין.

דף יד ע"א

דף יג ע"א

לו. בגמ' אמר לך רב אפי אע"ג דשטרי דלאו הקנאה כי ליכא מלוה בהדיה לא כתבינן מתניתין כיון דנפל איתרע ליה וחיישינן דלמא אקרי וכתוב. צריך ביאור למה בשביל שנפל אח"כ השטר ויתרע נחשוש שכבר בתחילה כתבו השטר שלא כדין וכשאין מלוה עמו, הרי בזמן כתיבת השטר לא איתרע עדיין השטר ולמה

לו. בגמ' אמר שמואל מאי טעמייהו דרבנן סברי אחריות טעות סופר הוא. היינו דלכך אמרו רבנן דגם בשטר שאין בו אחריות גובים בו ממשמעבדי וכ"ש מבני חרי, דהם סוברים דמה שנחסר כתיבת אחריות מן השטר אין זה דבר שהחסירו דווקא, אלא בטעות סופר הוא שנחסר כן, וממילא לכך לדעתם כל שטר הגם שאין כתיב בו אחריות דינו כשטר שיש בו אחריות, ולכך גובים בו

ממשעבדי. בפשיטות היה נראה דשמואל בא עכשיו לתרין התיובתא שהקשו עליו, ואמר שמואל תירוץ הוא על זה, אבל אם נעייין בדבריו נראה שאין בזה כלל כדי לתרין ב' הקושיות שהקשו עליו, וגם אם איכא תירוץ על קושיות אלו קשה למה קרי לה תיובתא, הרי תיובתא היינו קושיא שדחו על ידה השיטה שעליו הקשו, ואם יש על זה תירוץ אין זה תיובתא, אלא דהאמת שלא בא שמואל כלל לתרין כאן התיובתא ובאמת דחו על ידי קושיות אלו שיטתו, וכאן בא שמואל לומר ממירא חדשה לבאר טעמים של רבנן במשנתינו.

ואולי יש לומר דגבי הלואה כיון דאנן חזינן שדורש מן הלוח שטר שבו יתחייב להחזיר לו ההלואה, מצינו להדיא דאינו רוצה ליתן דמיו בכדי, ומשא"כ גבי קרקע לכאורה המוכר קרקע שיש עליה עוררי און בעלי חובות וכדומה מוכרה בזול, ובלבד שיצליח למוכרה בלא אחריות, ולכך כיון דאנן חזינן דקנה זה הקרקע בזול ולא חשש לאחריות, ודאי היה לו מחשבה דעל אף אם יהא הקרקע שלו רק ליומיה דהיינו לזמן קצר, מ"מ ניהא לו בכך כיון שגם בזמן קצר יהא לו פירות מיניה ולא יפסיד הכל.

דף יד ע"ב

לח. בגמ' כאן בשטר הלואה דלא יהיב אינש זוזי בכדי כאן במקח וממכר דעביד אינש דזבין ארעא ליומיה. תימה הוא איך שייך שהלואה שנותן אדם כספו לאדם לא יתן בכדי, ומשא"כ קרקע דעולה הרבה דמים כן יתן דמיו בכדי וליומיה לבד, דמה הסברא בזה כלל.

למ. בגמ' ממשעבדי הוא דלא מפקינן הא מבני חורין מפקינן וקתני מיהא לשבח קרקעות מאי לאו בלוקח מגזלן לא מבעל חוב. היינו דהו"א דאיירי בלוקח מגזלן, ודווקא בגזלן הוא דיש לחשוש למחזי כריבית, דהרי המכירה שמכר לו הגזלן השדה לא חלה כלל, דממילא

עולה דמעותיו שהיו עד עכשיו אצל הגזלן הלואה היתה בידו, וכשיקבל הקונה מן הגזלן שבח יותר ממועות קנייתו עולה דעל מעותיו הוא שמרויח השבח הזה, ומחזי כריבית, וממילא קשה על רב נחמן אמר שמואל דאמר דאם מחזי כריבית אין משלמים השבח, ואילו כאן אמרו דמבני חורין מיהא גובין השבח, ועל זה תירצו בגמ' דבאמת לא איירי בלוקח מגזלן אלא בלוקח מן לוח שבא בעל חובו וטרף השדה מן הלוקח, דממילא לא קשה מידי על רב נחמן אמר שמואל, דבכהאי גוונא דבעל חוב לא מחזי כריבית כלל, דעל אף דכאן היה חוב ולא בגזילה איירי, מ"מ השדה עצמה חלה מכירתה עד שבא בעל חוב וטרפה, דממילא מעות קנייתו של לוקח לא היתה כהלואה בידי הלוח המוכר, ולכך מה שישלם עכשיו השבח לא מחזי כריבית.

מ. בגמ' היכי דמי אילימא כדקתני גזלן מומאן גבי אלא לאו כגון שגזל שדה מן חבירו ומכרה

לאחר והשביחה א"ל לאו תרוצי קא מתרצת תריין נמי בבעל חוב. היינו דאם ממילא יש לך להגיה הברייתא ולאוקים במכרה לאחר, תגיה גם שלא איירי בגזלן אלא בלוח שטרף בעל חובו את השדה, וממילא יהא ניהא לרב נחמן אמר שמואל האיך גובין השבח. אבל קשה דגבי מה שמכרה לאחר אין זה כלל הגהה בברייתא, דמדברי הברייתא עצמה משמע כן להדיא, ומדכתיב גובין קרן ממשעבדי ושבח מבני חרי, דהרי אם לא מכרה לאחר יכול הנגזל להכנס לשדהו כמות שהיא ולגבות בכך כל השדה כולה, ורק גבי שבח שייכי גביה מנכסים אחרים, וכגון באופן שכבר אכל הגזלן לשבח, וממילא איך כאן שום הגהה אלא מדברי הברייתא מוכח כן, אבל גבי בעל חוב למה יהא הו"א להגיה ולתרץ כן, וצ"ע.

דף טז ע"א

מא. בגמ' רבא לא אמר כרבה בר רב הונא הרי היא יוצאה מתחת ידו בדינא משמע ורבה בר רב הונא לא אמר כרבא הרי היא יוצאה מתחת ידו בעינא משמע. היינו דרבה בר רב הונא לא היה יכול לבאר כרבא דבחפר בה בורות שיחין ומערו איירי, דכאן ממע דבעינא איך שהיתה השדה יוצאה, ולרבא אין זה איך שהיא אלא שחפר בה וקלקלה, ולכך ביאר הוא דבנטלוה מסיקין איירי, ולכך משלם לנגזל בנכסיו שלו קרן מנכסים משועבדים ופירות מבני חורין. אבל קשה דאם רבה בר רב הונא אזל בביאור המשנה כפי משמעות הכתוב בעינא משמע ולכך לא ביאר כרבא, איך שיק שיהא הוא מבאר שלא איירי שמהזיר השדה עצמה לנגזל אלא מנכסיו שלו, ומשום דבנטלוה מסיקין איירי, הרי זה ודאי דבמשנה כתיב דהרי 'היא' יוצאה מתחת ידו והיינו השדה עצמה ולא

מנכסים אחרים ישלם, וממילא הוא דאפי' לומר דלא בעינא לא רצה לבאר כרבא ודאי לא יוכל לבאר בנטלוה מסיקין, דבהדיא כתיב דהיא יוצאה ולא נכסים אחרים, וצ"ע.

מב. בגמ' במאי איי בעל חוב מי אית ליה פירי והאמר שמואל בעל חוב גובה את השבחה שבה אין אבל פירות לא אלא לאו בלוקח מגזלן. היינו דמדדיקין מדברי שמואל דבעל חוב גובה את השבחה דפירות לא, אבל באמת צריך ביאור למה יש לדייק כן כלל, הרי בכל מקום פירות הרי הוא חלק מן השבחה, ולמה כאן נאמר דאבל פירות לא, וגם אם פירות לא למה בשבחה אחר כן. ועיין רש"י דביאר דאיירי בפירות שאין צריכים לקרקע ולכך נחשבים כמטלטלים, וממילא רק בשבחה שעדיין צריך לקרקע הוא דאמר שמואל דיש לו לבעל חוב. אבל באמת גם על זה קשה, דהרי לעיל גבי גזלן אמרנו דבאכל את הפירות גובה פירות מבני חורין, ועל אף דכאן איירי בבעל חוב,

דף טו ע"ב

מ"מ מה הסברא כאן לחלק ביניהם ואילו בגזלן לא. ונראה לבאר דכאן איירי בפירות שלא גדלו בקרקע אחר שקנה הלוקח את הקרקע, דממילא פירות הללו אינם שבה שלו, אלא קנה זה את הקרקע מליאה פירות, דבך נחשב כקנה קרקע ומטלטלין עמה והיינו הפירות, דממילא שפיר איכא חילוק בין שבה לפירות הללו דאינם שבה כלל אצלו, אלא מטלטלין שמהם אין יכול הבעל חוב לגבות כלל. ומשא"כ בגזלן כיון דגזלו ממנו הקרקע מליאה פירות, ממילא הגם דאינם שבה של הקרקע שגזלו, דכבר היו מטלטלין לעצמם, מ"מ גם הם נגזלו ממנו ולכך שפיר יגבה גם אותם. אבל צריך עיון לדינא אם יש לשמואל חילוק בין פירות שגדלו כל צורכם שגדלו אצל הקונה, לשנמכרו יחד עם הקרקע איך שהם, אם הדין כפי שאמרנו דדווקא כשאין אלו שבה של הקרקע הוא דאין לו לבעל חוב פירות הללו, או כל פירו אין לו ואפי' דשבה השדה נינהו.

מג. בגמ' והא מעשים בכל יום וקא מגבי שמואל אפילו בשבה המגיע לכתפים לא קשיא הא דמסיק ביה כשיעור ארעא ושבהא הא דלא מסיק ביה אלא כשיעור ארעא דיהיב ליה שבחיה ומסליק ליה. היינו דבאופן שמסיק ביה כשיעור שבחא וארעא איירי שמואל דבעל חוב גובה את השבח בלא לשלם דמי היציאה, ואילו הברייתא דאמרה דישלם דמי היציאה איירי דמסיק ביה רק כשיעור ארעא. אבל קשה דהרי איירי כאן בשבח המגיע לכתפים והיינו כפירות גמורין וכדביאר ברש"י, וא"כ למה לשמואל כלל גובה אותן אפי' דמסיק ביה כשיעור ארעא ושבהא, הרי פירות אמרו דלשמואל אין גובה בעל חוב, ורק שבה הוא דאמר שמואל דגובה. ויש לומר דיש חילוק בין שבה המגיע לכתפים דעדיין צריכים קצת לקרקע וכדביאר רש"י כאן הגם דנחשבים

כפירות גמורין, לבין פירות גמורין ממש דאותם אין בעל חוב גובה לשמואל, אבל דוחק הוא, דהרי להדיא אמר רש"י דכפירות גמורין נחשבים. ואולי יש לומר דחילוק הוא כמו שחילקנו לעיל בדברי שמואל, דגם בפירות מה דאין גובין לשיטתו היינו רק מה שגדל קודם לקנייתו את השדה, דממילא אינם נחשבים כשבח קרקע אלא כמטלטלין, אבל כאן איירי בשקנאם כשעדיין אינן פירות גמורין, והראיה שאפי' נעכשיו כשבא בעל חוב עדיין צריכים קצת לקרקע, ולכך מהם כן גובה בעל חוב דהגם דפירות גמורין נינהו, מ"מ שבח של השדה הם ובעל חוב גובה את השבח.

מד. **בגמ' צריכא דאי איתמר בהא בהא קאמר רב דלא עבדי אינשי דיהבי מתנות לנוכראה אבל גבי אחותו אימא מודה ליה לשמואל ואי איתמר בהך בהך קאמר שמואל אבל בהא מודה ליה לרב. נראה עוד לבאר צריכותא נוסף אי איתמר**

בהך, דבהא יש לומר דכיון דאיירי בקרקע שקנה, שם נאמר דקנה הקרקע בכדי, וכפי שאמרו לעיל דעביד אינש דזבין ארעא ליומיה, וממילא הגם שידע שאינה של הגולן קנאה כדי שיהא לו השבח של יומיה, וזה קמ"ל שמואל דלשום פיקדון נתן המעות ולא זבין ארעא ליומיה. והטעם דלרב לא אמרינן דזבין ארעא ליומיה, יש לומר דדווקא בשאינו יודע אם יש עליו עוררין וכדומה קונה קרקע ובלא אחריות, דעל הספק קונה ליומיה, אבל כאן דאיירי שיודע להדיא דאין הקרקע של הגולן באופן שמאבד הקרקע בודאי לא אמרינן זבין אינש ארעא ליומיה, ולכך אמר רב דלשום פיקדון נתן מעותיו, אבל אם לא היה מחדש דבריו להדיא גם גבי קרקע הו"א דכן אמרינן דבין ארעא ליומיה אפי' ודאי אינו שלו.